

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Obvodního soudu
pro Prahu 6

ke sp. zn. 58 T 33/2023

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu, za použití § 8 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněné

Martiny Bednářové, nar. [REDACTED]

dovolání

proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2024 sp. zn. 44 To 114/2024, kterým bylo podle § 256 trestního řádu zamítnuto odvolání státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 podané proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 1. 2024 sp. zn. 58 T 33/2023, jímž byla obviněná zproštěna obžaloby,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. b) trestního řádu, přestože rozhodnutí soudu prvního stupně spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku.

Odůvodnění:

1. Obviněná byla rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 1. 2024 sp. zn. 58 T 33/2023 podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěna obžaloby státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 ze dne 26. 4. 2023 sp. zn. 1 ZT 13/2023 pro jednání kvalifikované jako přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku. Tohoto přečinu se měla dopustit tak, že

„dne 5. 4. 2022 v době výuky hodiny českého jazyka ve třídě 8.A, jako učitelka českého jazyka, na Základní škole a Mateřské škole, Prahu 6, Na Dlouhém lánu 43, tedy v době po útoku

Ruské federace na Ukrajinu, který byl zahájen dne 24. 2. 2022 a který naplňoval znaky použití síly ve smyslu čl. 2 odst. 4 Charty OSN, před žáky uvedla mj.:

„(...) Čili tadyhle je Rusko a tadyhle už je Ukrajina, tak stejně jako u nás s Německem v pohraničí máme plno Němců, Slovensko má třeba na jihu plno Maďarů a na Ukrajině právě tady v oblasti Doněcka a Luhaňska bylo plno Rusů. A vznikaly tam tak zvané etnické čistky, to znamená, že ti Rusové byli v té oblasti Doněcka a Luhaňska zabíjeni, likvidováni jenom proto, že to byli Rusové. A byli likvidováni opravdu ukrajinskými nacistickými skupinami tak, že se zatloukly dveře do baráků, ten barák se zapálil, stáhli se ti lidé zaživa z kůže, vraždili se děti a tak dále a probíhalo to neustále od roku 2014. Čili ruské obyvatelstvo bylo v oblasti Doněcka a Luhaňska Ukrajinou, ukrajinskými nacistickými skupinami trvale a stále likvidováno, na což tedy ruský prezident Putin opravdu od toho roku 2014 upozorňoval, že tam dochází k etnickým čistkám, že tam vlastně jeho Rusové jsou zabíjeni, snažil se prostě na toto poukázat, snažil dosadit Evropu k nějakému jednacímu stolu a nebyla jediná schůzka, která by se této tématiky týkala, prostě se to Putinovi nepodařilo. Ta Evropa ho nebrala vážně.“

a dále:

„(...) Čili pak k tomu ještě přišla další věc. Ukrajina v roce 2014 tak zvanou Minskou dohodou slíbila Putinovi a dostala za to 900 miliard dolarů, že nikdy nevstoupí do NATA (nesprávný tvar nesklonné iniciálové zkratky NATO – Severoatlantická aliance, pozn. státního zástupce) a že se vzdá jaderných zbraní. Znovu podotýkám za 900 miliard dolarů, ta dohoda byla sepsána v Minsku. 2016 neměla Ukrajina z těch 900 miliard dolarů ani hřivnu, neměla ani dolar, neměla nic, začala se ucházet o členství do NATA a začala vyrábět nebo začla opět zbrojit, začla jaderně zbrojit, a to už se Putinovi nelíbilo. Čili tadyhle v těch oblastech mu likvidovali obyvatelstvo, Ukrajina zbrojila, Ukrajina se ucházela do NATA, přestože předtím byly sepsány nějaké písemné dohody v tom Minsku a Putin na to opět trvale upozorňoval. Opět žádal Evropu ať se sejde nějaká schůzka, odpovědí na to mu bylo jaderný sklad ve Vrbětících, odpovědí na to mu byla aféra se Skripalem a vždycky, když se snažil toto jednání nějakým způsobem aktivovat, tak vždycky proti němu něco událo nebo vymyslelo. Takže potom se tedy Ruská vojska sebrala a vpadla na Ukrajinu. Tady máme ohniska konfliktu, jo? (...)“

následně:

„(...) Čili jak jste říkali, že Rusko se snaží získat Ukrajinu, už by byla jejich, při jejich síle a při množství vojáků, při množství zbraní a tak dále, udělá kobercový nálet a Ukrajina padne během tejdne, jo? Čili Rusové se opravdu snažili vyhlásit Doněckou a Luhaňskou republiku, aby tam měli samostatnost, aby tam nemohlo být proti těm jejich spoluobčanům nějakým způsobem zasahováno. Je jenom na zvážení, když tvoje rodina bude žít u sousedů někde, jo? A budou jí tam ubližovat, budou jí tam masakrovat, půjdeš k těm sousedům nebo nepůjdeš? Jo, já neustále slyším ‚Rusové vtrhli, Rusové masakrují, Rusové todleto támdleto‘, jo. Ne! Rusové todleto támdleto nechtějí, Rusové kdyby chtěli tu Ukrajinu připojit a jakýkoliv jiný stát, tak s jejich jaderným nebo vůbec jako zbrojním potenciálem už by to dávno udělali, jo? Proto také vlastně ta linie bojová se odehrává neustále jenom na východní Ukrajině. Čili při těch hranicích s Ruskem.“

a také:

„(...) Důležité je sehnat si informace prostě opravdu všude, kde si je sehnat můžu, a ne třeba poslouchat jenom nějaké prostě jednostranné, jo? Protože já když řeknu Novák krade v krámu a budu to slyšet tisíckrát, tak pak si budu říkat, tyjo ten Novák krade v tý sámošce, ale když si seženu nějaké relevantní informace a uvidím si dál než na špičku nosu, tak zjistím že nic není černobílé, jo? Že je to prostě všechno trošku jinak než je to podáváno, než se zdá.“

a

„(...) Když se podíváš na Kyjev. Najdete tam v Kyjevě prachobyčejnou, co jsou kamery z města, jo. Mně včera zrovna, já jsem to teda smazala, shodou okolností došel obrázek současného Kyjeva. Jako nic se tam neděje, jo. (...)“

2. V takto obžalobou vymezeném jednání bylo dovozováno, že veřejně dílem popírala, dílem zpochybňovala a dílem se snažila ospravedlnit útok Ruské federace na Ukrajinu probíhající od 24. 2. 2022 a s ním spjaté válečné zločiny a zločiny proti míru.¹

3. Státní zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 s takovým rozhodnutím prvostupňového soudu nesouhlasil a napadl je odvoláním podaným v neprospěch obviněné. O něm rozhodoval Městský soud v Praze, který se však se zproštěním obžaloby zcela ztotožnil, argumenty nalézacího soudu označil za logické, podrobné a důsledné, přičemž usnesením ze dne 6. 5. 2024 sp. zn. 44 To 114/2024 podané odvolání zamítl podle § 256 trestního řádu.²

4. K důvodům zproštění obžaloby soudy uvedly v podstatě to, že obviněná nenaplnila objektivní ani subjektivní stránku stíhaného trestného činu, neboť žádný z jejich výroků nelze posoudit jako explicitní či implicitní veřejné popírání, zpochybňování nebo ospravedlňování válečných zločinů a zločinů proti míru. Současně soudy akcentovaly, že obviněná svým projevem nevybočila z mezí svobody projevu, přičemž ačkoli byly inkriminované výroky pedagogicky nevhodné, neprofesionální a manipulativní, skutkovou podstatu žalovaného přečinu nenaplnily. Kromě toho soudy podotkly, že státní zástupce v obžalobě ani ve svých opravných prostředcích podaných proti zprošťujícím rozsudkům v podstatě ani nekonkretizoval, které válečné zločiny a zločiny proti míru obviněná svým projevem ospravedlňovala, zpochybňovala či popírala, přičemž na přímý dotaz jednoho ze žáků se dokonce odmítla pouštět do podrobnějšího a konkrétnějšího hodnocení toho, zda „měl Putin nárok zaútočit na Ukrajinu, či nikoli“. Ve prospěch obviněné bylo dále oběma soudy zohledněno to, že po úvodní monologické části jejího výkladu vyučovací hodina pokračovala diskusí se žáky, kterou sama obviněná podněcovala a nebránila ve vyjádření jejich vesměs nesouhlasných názorů. Jakkoli pak obviněná z hlediska pedagogického vedení žáků naprosto neobstála, z provedených důkazů nelze podle soudů dovodit, že by její svébytný a nemístný výklad a přístup měl na žáky nějaký negativní dopad v podobě například nevhodného nazírání na otázku příčin a průběhu války na Ukrajině, eventuálně že by žáci dokonce nekriticky přejali jí prezentované názory. Je naopak zřejmé, že se žáci nebáli své učitelce oponovat, diskutovali s ní a snažili se ji do určité míry přesvědčit o tom, že o válce na Ukrajině existují lepší informační zdroje, než jsou ty, které jim předkládá.

¹ Popírání se měla podle obžaloby dopustit v pořadí pátým výrokiem, zpochybňování výrokiem čtvrtým a ospravedlňování pak prvními třemi výroky.

² V této souvislosti je vhodné jen krátce doplnit, že Obvodní soud pro Prahu 6 rozhodl o zproštění obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu již svým prvním rozsudkem ze dne 22. 6. 2023 sp. zn. 58 T 33/2023. Ten však Městský soud v Praze usnesením ze dne 25. 10. 2023 sp. zn. 44 To 282/2023 z podnětu odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu zrušil a podle § 259 odst. 1 trestního řádu věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

5. S takto pojatými právními úvahami, jimiž soudy odůvodnily zproštění obžaloby a zamítnutí podaného odvolání, se však nelze ztotožnit.

6. Je skutečností – a v tom je nutné dát soudům za pravdu – že v obžalobou tvrzených výrociích není možno spolehlivě dovodit, že by obviněná válečné zločiny a zločiny proti míru jednoznačnou formou veřejně popírala či zpochybňovala. V této části tak proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 a usnesení Městského soudu v Praze není zásadních výhrad. Skutková podstata § 405 trestního zákoníku se nicméně nevyčerpává pouze veřejným popíráním, zpochybňováním, event. v této věci nevytýkaným schvalováním takových zločinů či jiných, jim na roveň postavených jednání.³ Trestní odpovědnost pachatele zakládá i jednání, jímž mimo jiné válečné zločiny a zločiny proti míru „pouze“ veřejně ospravedlňuje. Skutková zjištění Obvodního soudu pro Prahu 6, jejichž správnost aproboval rovněž Městský soud v Praze, přitom odůvodňují závěr, že obviněná se právě takovéto formy jednání dopustila.

7. Přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru. Ve výroku obžaloby jsou výše uvedené „zdrojové“ zločiny popsány poněkud obecně jako „útok Ruské federace na Ukrajinu, který byl zahájen 24. 2. 2022 a jenž naplňoval znaky použití síly ve smyslu čl. 2 odst. 4 Charty OSN.“ Byť popis skutku v tomto ohledu není pregnantní a vyčerpávající, lze jej považovat za dostačující. Skutková podstata trestného činu podle § 405 trestního zákoníku obsahuje normativní znaky, které vyjadřují právní pojmy z jiného právního odvětví. Konkrétně jde o pojmy „genocidium“, „zločiny proti lidskosti“, „válečné zločiny“ a „zločiny proti míru“, které tvoří speciální kategorii zločinů podle mezinárodního práva. Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 405 trestního zákoníku je tedy rozhodující to, jakým způsobem tyto zločiny vymezuje mezinárodní právo.

8. „Zločiny proti míru“ jsou termínem mezinárodního práva, který označuje „osnování, přípravu, podněcování nebo podniknutí útočné války nebo války porušující mezinárodní smlouvy, dohody nebo záruky, anebo účast na společném plánu nebo spiknutí ku provedení čehokoliv z toho, co výše uvedeno“ a který má svůj původ v Londýnské dohodě, resp. Statutu Mezinárodního vojenského soudního dvora, který k ní byl připojen.⁴ Jedná se o předchůdce zločinu agrese, který je v čl. 8 bis Římského statutu Mezinárodního trestního soudu⁵ vymezen jako „plánování, příprava, zahájení nebo provedení útočného činu, který svým charakterem, závažností a rozsahem zakládá zjevné porušení Charty OSN, a to osobou v postavení, které jí umožňuje efektivně vykonávat kontrolu nad státem nebo řídit jeho politické nebo vojenské akce“. Článek 8 bis odst. 2 se týká agrese jako jednání státu a stanoví, že „útočný čin“ znamená použití ozbrojené síly jedním státem proti svrchovanosti, územní celistvosti

³ Viz vymezení objektivní stránky trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia v § 405 trestního zákoníku.

⁴ Srov. čl. 6 Statutu Norimberského tribunálu připojeného k Dohodě o stíhání a potrestání hlavních válečných zločinců evropské Osy, Londýn, 8. srpna 1945 (č. 164/1947 Sb.).

⁵ Č. 84/2009 Sb. m. s.

nebo politické nezávislosti druhého státu nebo jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s Chartou OSN.

9. Stran definice a pojmových znaků válečných zločinů je možno odkázat zejména na detailní výčet jednání v článku 8 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.⁶

⁶ Pro vytvoření rámcové představy o obsahu pojmu „válečný zločin“ lze z hlediska ozbrojených konfliktů mezinárodní povahy zmínit zejména jednání uvedená v článku 8 odst. 2 písm. a) a b) Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, která znějí:

„2. Pro účely tohoto Statutu se „válečnými zločiny“ rozumí:

a) Závažná porušení Ženevských úmluv z 12. srpna 1949, zejména níže uvedené činy zaměřené proti osobám nebo majetku požívajícím ochrany podle ustanovení příslušné Ženevské úmluvy:

- (i) úmyslné zabití;
- (ii) mučení nebo nelidské zacházení, včetně biologických pokusů;
- (iii) úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné újmy či poruchy zdraví;
- (iv) rozsáhlé ničení a přivlastňování majetku, které není ospravedlněno vojenskou nutností a které je prováděno protiprávním a svévolným způsobem;
- (v) nucení válečných zajatců nebo jiných chráněných osob ke službě ve vojsku nepřátelské mocnosti;
- (vi) svévolné zbavení válečného zajatce nebo jiné chráněné osoby práva na spravedlivé a řádné řízení;
- (vii) protiprávní deportace či přesun nebo protiprávní zbavení osobní svobody;
- (viii) brání rukojmích.

b) Jiné případy závažného porušení zákonů a obyčejů platných v mezinárodních ozbrojených konfliktech v existujícím rámci mezinárodního práva, zejména následující činy:

- (i) úmyslné vedení útoků proti civilnímu obyvatelstvu jako takovému nebo proti jednotlivým civilním osobám, které se přímo neúčastní nepřátelských akcí;
- (ii) úmyslné vedení útoků proti civilním objektům, tedy objektům, které nejsou vojenskými cíli;
- (iii) úmyslné vedení útoků proti personálu, zařízením, materiálu, jednotkám či vozidlům účastnícím se humanitární pomoci nebo mírové operace v souladu s Chartou Organizace spojených národů, pokud mají nárok na ochranu poskytovanou civilním osobám či civilním objektům podle mezinárodního práva ozbrojených konfliktů;
- (iv) úmyslné zahájení útoku s vědomím, že v souvislosti s takovým útokem dojde ke ztrátám na životech nebo zranění civilních osob či poškození civilních objektů nebo k rozsáhlým a závažným škodám na přírodním prostředí, které budou zjevně nepřiměřené v poměru k očekávané konkrétní a přímé celkové vojenské výhodě;
- (v) útok nebo bombardování měst, vesnic, obydlí nebo budov, které nejsou bráněny a nejsou vojenskými cíli, jakýmkoli prostředky;
- (vi) zabití nebo zranění komatanta, který již složil zbraň či nemá k dispozici další prostředky obrany a vzdal se bezpodmínečně;
- (vii) zneužití vlajky příměří, vlajky nebo vojenských insignií a stejnokroje nepřítele nebo Organizace spojených národů, jakož i rozlišovacích znaků Ženevských úmluv, vedoucí k úmrtí či vážnému zranění osob;
- (viii) okupační silou provedené přímé nebo nepřímé přesídlení částí jejího vlastního civilního obyvatelstva na okupované území nebo částečná či úplná deportace či přesídlení obyvatelstva okupovaného území uvnitř nebo vně tohoto území;
- (ix) úmyslné vedení útoků proti budovám určeným k náboženským, školským, uměleckým, vědeckým nebo charitativním účelům, historickým památkám, nemocnicím či místům, kde jsou shromažďováni nemocní a ranění, pokud se nejedná o vojenské cíle;
- (x) vystavení osob nacházejících se v moci zneprátené strany fyzickému mrzačení nebo lékařským či vědeckým pokusům jakéhokoli druhu, které nejsou odůvodněny lékařskou, zubní či nemocniční péčí ani nejsou prováděny v zájmu dotčené osoby a které způsobí smrt nebo vážné ohrožení života této osoby nebo osob;
- (xi) proradné zabití nebo zranění osob náležejících ke zneprátenému státu nebo armádě;
- (xii) prohlášení, že nikdo nebude ušetřen;
- (xiii) zničení nebo zmocnění se nepřátelského majetku, pokud takové zničení nebo zmocnění se majetku není nezbytně vyžadováno válečnou nutností;
- (xiv) prohlášení práv a úkonů občanů zneprátené strany za zrušené, pozastavené nebo před soudem nepřijatelné;
- (xv) nucení občanů zneprátené strany k účasti na vojenských operacích zaměřených proti své vlastní zemi, i v případě, že tito občané byli před začátkem války ve službě válčící strany;

Z komentářové literatury vyplývá, že podle § 405 trestního zákoníku je akcentováno zejména popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování zločinů podle mezinárodního práva majících svůj původ v minulosti (zločiny definované a odsouzené mezinárodními tribunály), které jsou jasně prokázány historickými událostmi, o jejichž spáchání a rozporu s mezinárodním právem není pochyb. Rozhodnutí mezinárodního soudu však není nutnou podmínkou trestnosti, a nebylo-li takové rozhodnutí vydáno, je na orgánu činném v trestním řízení, aby schvalovanou událost co do možného naplnění znaků zločinů podle mezinárodního práva posoudil jako předběžnou otázku a za tímto účelem pak také vedl náležité dokazování.⁷ S ohledem na uvedené je možné dospět k závěru, že bude-li předmětem projevu pachatele událost či jednání zcela zjevně naplňující znaky zločinů uvedených v § 405 trestního zákoníku, o jejichž neslučitelnosti se standardy mezinárodního práva není pochyb, není trestní odpovědnost vázána na vydání konkrétního soudního rozhodnutí, v němž budou předmětné zločiny výslovně uvedeny. Tato neslučitelnost může například pramenit z veřejně dostupných aktů mezinárodních organizací, které se k povaze daného jednání autoritativně vyslovují (rezoluce Rady bezpečnosti OSN, stanovisko Valného shromáždění OSN, závěry Rady Evropské unie, prohlášení hlavního prokurátora Mezinárodního trestního soudu aj.).

10. Zaměří-li se pozornost na aktuálně projednávanou trestní věc obviněné Marty Bednářové, je objektivně prokázanou skutečností, že v důsledku zmíněného útoku Ruské federace na Ukrajinu, který je bezpochyby sám o sobě podniknutím útočné války porušující mezinárodní smlouvy, dohody a záruky (a tedy zločinem proti míru,

(xvi) plenění města nebo místa, i v případě, že bylo dobyto útokem;

(xvii) používání jedu nebo otravných zbraní;

(xviii) používání dusivých, jedovatých a jiných plynů a všech obdobných tekutin, materiálů nebo prostředků;

(xix) používání střel, které se v lidském těle snadno rozpínají či zplošťují, například střel s tvrdým pláštěm, který zcela nezakrývá jádro nebo je perforován zářezy;

(xx) používání zbraní, projektilů a materiálů a způsobů vedení boje, které svou povahou způsobují nadměrné zranění či zbytečné utrpení nebo které mají inherentně nerozlišující účinky v rozporu s mezinárodním právem ozbrojených konfliktů, pokud jsou tyto zbraně, projektily a materiály a způsoby vedení boje předmětem úplného zákazu a byly zařazeny do přílohy tohoto Statutu změnou v souladu s příslušnými ustanoveními čl. 121 a 123;

(xxi) těžké urážky lidské důstojnosti, zejména pokořující a ponižující zacházení;

(xxii) znásilnění, sexuální otroctví, nucená prostituce, nucené těhotenství podle článku 7, odstavce 2 (f), nucená sterilizace či jiné formy sexuálního násilí, které jsou rovněž závažným porušením Ženevských úmluv;

(xxiii) využití přítomnosti civilní osoby či jiné chráněné osoby k zajištění vynětí určitých míst, oblastí nebo vojenských jednotek z vojenských operací;

(xxiv) úmyslné vedení útoků proti budovám, materiálu, zdravotnickým jednotkám a transportům a proti personálu označenému rozlišovacími znaky Ženevských úmluv v souladu s mezinárodním právem;

(xxv) úmyslné využívání hladovění civilních osob jako způsobu vedení boje spočívající v tom, že těmto osobám jsou odnímány prostředky nutné k přežití, včetně svévoleného znemožňování dodávek humanitární pomoci podle Ženevských úmluv;

(xxvi) odvody či nábor dětí mladších patnácti let do ozbrojených sil státu nebo jejich využívání k aktivní účasti v nepřátelských akcích;

(xxvii) Používání zbraní, které užívají mikrobiologické nebo jiné biologické činitele, nebo toxiny, ať jsou jakéhokoliv původu či způsobu výroby;

(xxviii) Používání zbraní, jejichž primárním účinkem je zranění střepeinami, které jsou v lidském těle nezjistitelné rentgenovými paprsky;

(xxix) Používání laserových zbraní specificky sestavených tak, aby jejich výlučným bojovým účinkem nebo jedním z bojových účinků bylo způsobení trvalého oslepnutí nechráněného zraku, tj. nechráněných očí nebo očí opatřených pomůckami korigujícími zrak;

⁷ Ščerba, F. a kol. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 2020, str. 3242.

resp. zločinem agrese), reálně dochází – a také k okamžiku žalovaných projevů obviněné došlo – ke konkrétním případům jednání, jež podle všech indicií naplnily znaky válečných zločinů a zločinů míru, resp. zločinu agrese tak, jak je Obvodní soud pro Prahu 6 vymezil v odstavcích 34. až 36. odůvodnění zprošťujícího rozsudku. Namátkou lze zmínit kupříkladu na vrub Ruské federace a jejich ozbrojených složek jdoucí události ve městě Buča, spojené s pustošením města a vražděním civilistů, masakr v divadle v Mariupolu či útoky na nemocnici v Mariupolu. O všech těchto tragických událostech bylo prokazatelně ještě v době před projevem obviněné před žáky, konkrétně v měsíci březnu 2022 a na počátku měsíce dubna 2022, informováno ve všech dostupných mainstreamových i alternativních médiích, v nichž bylo možno sledovat průběh války téměř online a ve kterých byl opakovaně prezentován postoj České republiky, včetně tehdejšího prezidenta Miloše Zemana. Podání pregnantního a vyčerpávajícího popisu veškerých jednání zakládajících v době projevu obviněné před žáky „zdrojové“ válečné zločiny ve výroku obžaloby je s ohledem na jejich množství a rozsah prakticky nemožné.

11. V této souvislosti je rovněž nutné zmínit, že již dne 2. 3. 2022 zahájil prokurátor Mezinárodního trestního soudu vyšetřování situace na Ukrajině pro důvodné podezření z páchaní válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a genocidy. V postavení podezřelých (suspects) byli uvedeni prezident Ruské federace Vladimir Putin, komisařka pro práva dětí Úřadu prezidenta Ruské federace Maria Lvova-Belova, generál ruské armády Sergei Kobylash a admirál ruské armády Viktor Sokolov.⁸ Agresi Ruské federace konstatovalo a odsoudilo také Valné shromáždění OSN v rezoluci ES-11/1 ze dne 2. 3. 2022, kde mimo jiné dovodilo porušení čl. 2 odst. 4 Charty OSN a porušení územní integrity a suverenity Ukrajiny v Doněcké a Luhaňské oblasti na východě Ukrajiny, přičemž vyzvalo Ruskou federaci k okamžitému ukončení násilných akcí. O plošném vojenském útoku na Ukrajinu ze strany Ruské federace zahrnujícím útoky na vojenské a civilní cíle, masivní ničení veřejného i soukromého majetku a masakry civilního obyvatelstva, bylo průběžně k dispozici – a to již v době činu obviněné Martiny Bednářové – nepřeberné množství zpráv všech domácích i světových seriózních médií, stejně jako svědectví a zpráv oficiálních institucí, jakou je kupříkladu Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva.⁹ Lze tedy označit za notorietu, že odpovědní představitelé Ruské federace a její ozbrojené složky se ode dne 24. 2. 2022 na území napadené Ukrajiny dopouštějí skutků vykazujících veškeré obligatorní znaky přinejmenším zločinů proti míru, resp. agrese a válečných zločinů. Ostatně skutečnost, že na Ukrajině dochází k válečným zločinům a zločinům proti míru, uznaly taktéž Obvodní soud pro Prahu 6 a Městský soud v Praze.¹⁰

12. Z hlediska definice zákonného znaku *snahy o veřejné ospravedlnění válečných zločinů a zločinů proti míru*, jehož naplnění je v žalovaném jednání obviněné Martiny Bednářové dovozováno, je možno vyjít z respektované komentářové literatury.¹¹ Z ní vyplývá, že snahou o ospravedlnění uváděných zločinů je míněn poukaz

⁸ Blíže viz <https://www.icc-cpi.int/situations/ukraine>; <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-qc-situation-ukraine-i-have-decided-proceed-opening>.

⁹ Viz např. jeho zpráva ze dne 29. 3. 2022, <https://www.ohchr.org/en/news/2022/03/ukraine-civilian-casualty-update-29-march-2022>.

¹⁰ Viz např. odstavce 35. a 36. odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 1. 2024 sp. zn. 58 T 33/2023.

¹¹ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4796.

na nejednoznačnou historickou situaci a na to, že „druhá strana“ například páchala tytéž nebo ještě horší zločiny.

13. Obecně u všech žalovaných výroků pronesených obviněnou platí, že jejich obsah byl předmětem odborného zkoumání PhDr. Jana Šíra, Ph.D., z Katedry ruských a východoevropských studií Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Ten formou odborného vyjádření zhodnotil míru jejich pravdivosti, přičemž stěžejní pasáže žalovaných výroků označil za nepravdivé nebo zavádějící. Správnost závěrů tohoto odborného vyjádření přitom nezpochybnil ani žádný ze soudů.¹²

14. Z hlediska znaků přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku je přitom podstatné, že právě první tři výroky vymezené v obžalobě a ve zprošťujícím rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6¹³ jednoznačně naplňují znak *snahy o ospravedlňování válečných zločinů a zločinů proti míru* páchaných na Ukrajině představiteli Ruské federace a jejími ozbrojenými složkami. Obviněná žákům sdělovala v podstatě to, že „ukrajinští nacisté“ na základě jejich etnicity systematicky bestiálně vyvražďovali příslušníky ruské menšiny na východě Ukrajiny, přičemž Ukrajina začala jaderně zbrojit a porušila slib, že výměnou za 900 miliard dolarů nikdy nevstoupí do NATO¹⁴, čímž v ruském prezidentovi Vladimiru Putinovi vyvolala oprávněnou a legitimní reakci s cílem ochránit ruskou menšinu žijící na území Ukrajiny. Takové slovní projevy nelze označit jinak než jako snahu o ospravedlnění prokazatelně páchaných válečných zločinů a zločinů proti míru. Nemůže přitom obstát ani případný poukaz na to, že tyto zločiny nebyly obžalobou dostatečně konkretizovány. Jak bylo zmíněno výše, již útok vojsk Ruské federace na Ukrajinu provedený z rozkazu odpovědných činitelů je sám o sobě podniknutím útočné války porušující mezinárodní smlouvy, dohody a záruky a je tedy zločinem proti míru, resp. zločinem agrese, přičemž v rámci tohoto útoku prokazatelně již k okamžiku, kdy obviněná Martina Bednářová své projevy před žáky prezentovala, zcela zjevně docházelo přinejmenším k medializovaným případům válečných krutostí, vraždění a perzekuce civilního obyvatelstva a plenění veřejného a soukromého majetku naplňujícím znaky válečných zločinů.

15. V této souvislosti je nutno doplnit, že obviněnou prezentovaný výklad historie do jisté míry evokuje neblaze proslulou nacistickou propagandu z konce 30. let minulého století odůvodňující zábor československého území v Sudetech Německem nutností ochrany tam žijícího německého obyvatelstva, s nímž Československo údajně zle zacházelo.

16. Za zcela nepřípadnou je pak namístě označit rovněž snahu soudů o bagatelizaci závažnosti těchto výroků obviněné s poukazem na to, že na přímou otázku jednoho ze žáků, zda měl Putin nárok zaútočit na Ukrajinu, odpověděla, že „do toho by se nechtěla úplně pouštět“. Soudy totiž nijak nezohlednily, že krátce nato obviněná v rámci své odpovědi žákům předestřela hypotetickou otázku ve smyslu „když ti budou vraždit bráchu, ségru, mámu ve vedlejší bytě, masakrovat, půjdeš, nebo nepůjdeš?“ S užitím mimořádně drastické a obsahově zcela lživé (falešné) analogie

¹² V podrobnostech lze odkázat na shrnutí závěrů tohoto odborného vyjádření v odstavcích 15. až 20. odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 1. 2024 sp. zn. 58 T 33/2023.

¹³ Jedná se o výroky uvozené vždy slovem „čili“.

¹⁴ Ve všech případech se jedná o lež.

tedy silně manipulativním způsobem vedla žáky k tomu, že jedinou možnou odpovědí na položenou otázku je to, že ruský útok byl oprávněný.¹⁵

17. Z hlediska skutkové podstaty trestného činu podle § 405 trestního zákoníku byla soudy zcela nesprávně vyložena i okolnost, že někteří příjemci sdělení obviněné, žáci osmé třídy základní školy, na její názory nepřistoupili a vedli s ní při hodině polemiku převážně v odmítavém a odporujícím duchu. K tomu je třeba především uvést, že na trestnost činu podle § 405 trestního zákoníku nemá vliv okolnost, jak se k závadovým sdělením staví jejich konkrétní příjemci a zda na ně mají přesvědčující dopad nebo naopak vyvolávají nesouhlas. Ostatně obdobně platí, že čin naplňující znaky projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku, například formou veřejně projeveného nacistického pozdravu, je trestný bez ohledu na to, zda v konkrétním čase a na konkrétním místě vyvolal u okolí souhlasné nebo nesouhlasné reakce.

18. Nelze přistoupit ani na zlehčování a mylnou obsahovou klasifikaci výroků obviněné, které se dopustil nalézací soud v bodě 38. odůvodnění svého rozsudku.¹⁶ K prvním třem výroků soud shrnul, že v podstatě představují svébytný výklad obviněné stran historických vztahů Ruské federace a Ukrajiny a její názor na příčiny válečného konfliktu, jakož i subjektivní a nepodložené konstrukce s prvky persvaze stran válečné taktiky Ruské federace a průběhu bojů na Ukrajině. V této souvislosti je potřebné zdůraznit, že předmětem kriminalizace v žádném případě nejsou názory obviněné, na které má nepochybně právo tak jako každý člen společnosti, byť by byly svérázné nebo menšinové. Stejně tak není kriminalizován ani její apel na žáky stran čerpání informací z více pramenů. Trestnost výroků je dovozována výlučně ve vztahu ke skutkovým tvrzením, což je zcela jiný pojem než hodnotící soudy (názory), zejména v tom, že u skutkových tvrzení se prokazuje jejich (ne)pravdivost. Skutková tvrzení přitom pronesla obviněná Martina Bednářová veřejně ve smyslu § 117 písm. b) trestního zákoníku, přičemž tato prokazatelně neměla a nemají oporu v objektivní realitě, neboť jsou nepravdivá, lživá, zavádějící a manipulativní. Obviněná tedy realitu ignorovala a nahradila ji propagandistickými proruskými manipulacemi, nepravdami a faktickými dehonestacemi ukrajinské strany konfliktu. Řečeno jinými slovy, lež není možno považovat za pouhý „jiný názor“ tak, jak to v dané věci učinily soudy.

19. Lze proto shrnout, že v pořadí prvními třemi výroky popsanými v obžalobě a ve zprošťujícím rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 obviněná naplnila objektivní stránku přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, a to formou snahy o veřejné ospravedlnění válečných zločinů a zločinů proti míru.

20. Současně je namístě učinit závěr, že obviněná Martina Bednářová svým jednáním naplnila taktéž soudy zpochybňovanou subjektivní stránku zmiňovaného přečinu.

21. Tento trestný čin je úmyslný, přičemž se nevyžaduje úmysl přímý [§ 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku], ale stačí i prokázání úmyslu nepřímého [§ 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku]. Pachatel proto o nepravdivosti svých výroků musí vědět nebo s ní být minimálně srozuměn. Tyto předpoklady přitom budou naplněny

¹⁵ Shodný argumentační faul obviněná užila ve třetím výroku popsaném v obžalobě a ve zprošťujícím rozsudku.

¹⁶ Odvolací soud pak jeho argumenty akceptoval a na tyto odkázal.

i v případech, kdy je pachatel sice subjektivně přesvědčen, že jeho názor je pravdivý, avšak ví o tom, že se zásadně liší od většinového názoru současné demokratické společnosti. K založení trestní odpovědnosti nicméně nestačí, pokud by popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování bylo pouze důsledkem pachatelovy neznalosti.¹⁷

22. Skutková zjištění soudu prvního stupně odůvodňují závěr, že obviněná Martina Bednářová jednala přinejmenším ve formě úmyslu nepřímého. V této souvislosti je zapotřebí akcentovat, že se jednání dopustila jako vysokoškolsky vzdělaná osoba, jinak také učitelka humanitního oboru, která byla znalá historických a společenských souvislostí a zřetelně si byla vědoma i aktuálního pohledu na události vojenského útoku Ruské federace proti Ukrajině. Byť v rámci své obhajoby v podstatě deklarovala své přesvědčení o tom, že její názory jsou pravdivé a její argumenty stran příčin vojenského napadení Ukrajiny Ruskou federací relevantní, tato skutečnost naplnění subjektivní stránky trestného činu podle § 405 trestního zákoníku nevyklučuje. Jak bylo uvedeno výše, pachatel trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia si buďto musí být vědom nepravdivosti svých výroků, nebo s ní musí být alespoň srozuměn. O takové srozumění jde i v případech, kdy je pachatel sice subjektivně přesvědčen o pravdivosti svého názoru, avšak ví o tom, že jeho názor se zásadně liší od většinového názoru současné demokratické společnosti.

23. Právě o tuto situaci se jednalo v případě obviněné Martiny Bednářové, neboť většinového, dostatkem objektivních a odborných informací podloženého názoru si byla velmi dobře vědoma, a pokud mu přesto vědomě veřejně odporovala, dopustila se trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku, a to nejméně v úmyslu nepřímém. V návaznosti na uvedené je nutné zdůraznit, že již ze samotné audionahrávky z vyučovací hodiny je evidentní, že obviněná byla obeznámena nejméně s obsahem válečného zpravodajství České televize coby široce respektovaného a mainstreamového veřejnoprávního média, které stejně jako u prakticky všech ostatních seriózních sdělovacích prostředků vyznívá jednoznačně „protirusky“ ve smyslu označení Ruska za válečného agresora. Proto se Českou televizi snažila před žáky diskreditovat jejím tvrzeným spojením s osobou finančníka George Sorose, což je opět typická a zažitá figura takzvané dezinformační scény a dezinformátorů. Na tomto podkladě pak žáky nabádala k tomu, aby informace čerpali i odjinud, přičemž zmínila některé dezinformační prameny. Obviněná tedy věděla, že se její názory liší od většinového názoru současné demokratické společnosti na důvod války na Ukrajině a příčiny ruské agrese, kterou přesto ospravedlňovala. Z hlediska naplnění subjektivní stránky trestného činu pak nelze přistoupit na argumentaci soudů, které obviněnou exkulpují v podstatě proto, že „uvěřila dezinformacím“, a nejednala tudíž úmyslně. Kdyby totiž byla tato logika důsledně aplikována na obdobné případy, nebylo by kupříkladu možno kriminalizovat ani obvyklé neonacistické výroky popírající holocaust a další zločiny nacistického Německa v období druhé světové války, neboť pachateli by k vyvinění zřejmě stačilo přesvědčit soud o tom, že autenticky věří tehdejší oficiální propagandě

¹⁷ Viz Ščerba, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. § 405, Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, obdobně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2024 sp. zn. 8 Tdo 985/2023.

hlášené gesčně příslušným říšským ministrem Josephem Goebbelsem. Takový závěr je evidentně absurdní a rozporný s ustálenou judikaturou soudů.

24. Výroky obviněné přitom zjevně kolidovaly i s ústavně garantovanou svobodou projevu coby prvním politickým právem uvedeným v čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a garantovaným i v čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). V této souvislosti je nutné zdůraznit, že právo na svobodu projevu není absolutní a zásahy do něj jsou přípustné za předpokladu, že splňují požadavky uvedené v čl. 17 odst. 4 Listiny¹⁸, respektive požadavky vymezené v čl. 10 odst. 2 Úmluvy.¹⁹ Vedle toho lze připomenout také obdobné závěry plynoucí například z nálezů Ústavního soudu ze dne 8. 3. 1995 sp. zn. Pl. ÚS 14/94, ze dne 26. 3. 2009 sp. zn. I. ÚS 3108/08, ze dne 28. 11. 2011 sp. zn. IV. ÚS 2011/10 nebo z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2019 sp. zn. 6 Tdo 674/2019. Rovněž Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“), který přistupuje při posuzování oprávněnosti zásahů do svobody projevu opatrně a individuálně, opakovaně judikoval, že ochrany čl. 10 Úmluvy obecně nepoživají projevy vyvolávající nebo ospravedlňující násilí, nenávist nebo intoleranci. Ostatně naznačené limity svobody projevu mají v prostředí kontinentální Evropy své hluboké historické odůvodnění dané zejména tragickými zkušenostmi s nástupem totalitních režimů 20. století, které zneužily právě demokratických mechanismů a jejich slabosti k usurpaci moci. Právě tato neblahá historická zkušenost přispěla k formování konceptu tzv. „bránící se demokracie“²⁰ odkazujícího k otázce, jaké prostředky může demokracie legitimně použít při potýkání se se svými protivníky.²¹

25. Z hlediska posouzení jednání obviněné Marty Bednářové je podstatné, že její výroky se svobodou projevu kolidovaly a zásah do ní by byl v tomto konkrétním případě nepochybně krokem oprávněným a legitimním. Přečin, pro který na ni byla podána obžaloba, je upraven v § 405 trestního zákoníku, a je tudíž splněna první podmínka, tedy že omezení je stanoveno zákonem. Zároveň byl sledován legitimní cíl ochrany práv jiných. Pokud jde o nezbytnost tohoto zásahu v demokratické společnosti, zcela jistě odpovídal naléhavé společenské potřebě, neboť sledoval ochranu ústavně

¹⁸ Zde je uvedeno, že toto právo lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

¹⁹ Z něj vyplývá rovněž možnost zásahu do práva na svobodu projevu za podmínek, kdy užití opatření musí být stanoveno zákonnou normou, musí sledovat dosažení legitimního cíle a musí být nezbytné v demokratické společnosti.

²⁰ K tomu blíže viz např. Výborný, Š., Koncept bránící se demokracie v judikatuře Ústavního soudu ČR, Časopis pro právní vědu a praxi 2/2012, s. 157-163.

²¹ V abstraktu k onomu článku zmíněnému v předchozí poznámce pod čarou se uvádí, že podoba evropských demokracií se v průběhu 20. století značně proměnila. Po demokratickém „jásotu“ v 20. letech přišla pro demokracie tvrdá rána v podobě zneužití jejich principů nedemokratickými aktéry k usurpaci moci, kteří po svém nástupu budované hodnoty zničili. Po mementech nacistické (a později i komunistické) totality si ideologové demokracie uvědomili, že neexistence účinných obranných mechanismů de facto napomohla vzniku těchto diktatur. Aby takovému zničení demokracie do budoucna zabránili, tak vedle deklarace platnosti základních lidských práv a svobod pro všechny občany (jakožto základního principu demokracie) byla stanovena i možnost jejich degradace, a to právě v případech, kdy by jejich výkon ohrožoval demokracii nebo její základní zásady. Zvýrazněna byla rovněž ochrana lidské důstojnosti za účelem ochrany menšin, na které ve velké míře dopadly politiky nacistického Německa či fašistické Itálie. K pojmu demokracie se tedy přidal přívlastek bránící se, obranyschopná či militantní, který vyjadřuje způsob jejího chování k sobě samé a připravenost bojovat za své zachování.

zaručených práv a svobod jednotlivců (tedy ochranu lidské důstojnosti a osobní cti, konkrétně nevinných obětí válečné agrese Ruské federace na Ukrajině), jakož i obecně ochranu základů demokratického právního státu ve snaze o zajištění vnitřního míru a fungujícího demokratického systému a právního státu, který závisí také na důvěře společnosti ve stát a jím uznávané postoje i pohledy právě na historické události. S ohledem na to, že obviněná Martina Bednářová své jednání založené na souhrnu konspirace a manipulace činila veřejně, při vyučovací hodině před třináctiletými či čtrnáctiletými žáky 8. třídy základní školy, její projev nepochybně mohl ovlivnit a deformovat mysl těchto dětí, které z logiky věci nemohly vyučovací hodinu opustit. Navíc přinejmenším její hypotetické, argumentačně vadné srovnávání toho, jak jinak by se žáci zachovali, pokud by bylo ubližováno jejich blízkým, nepochybně mělo potenciál vyvolat v žácích nenávist k obyvatelům Ukrajiny obecně.²²

26. V návaznosti na právě uvedené pak nelze pominout ani závěry Analýzy připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně z roku 2022 zpracované ministerstvy vnitra, obrany a spravedlnosti, z níž mimo jiné vyplývá, že „...důsledkem dlouhodobé a soustavné kontaminace informačního prostoru dezinformacemi je...postupná relativizace a zhoršování úrovně veřejné debaty, ztráta důvěry veřejnosti v demokratické procesy a instituce, narušení sociální koheze, a také polarizace a radikalizace společnosti (či přednostně jejích určitých skupin), která vlivem dezinformací vytváří zdánlivě nepřekonatelné ideologické propasti a znemožňuje racionální dialog oproštěný od emocí. Přitom odolnost české společnosti vůči dezinformacím je již tak nízká a česká společnost nemá zabudované mechanismy obrany vůči působení dezinformací. Obranschopnost českého obyvatelstva momentálně není s to čelit dlouhodobému a soustavnému působení dezinformací stejnou měrou, jako je tomu v některých jiných výrazně odolnějších evropských zemích.“²³

27. Lze tudíž jen zopakovat, že trestní stíhání obviněné Martiny Bednářové a její případné odsouzení neodporuje ani jejím základním právům či svobodám, konkrétně právu na svobodu projevu, neboť se jedná o důsledek jejího jednání popírajícího základní hodnoty demokratické společnosti a základní práva jiných osob, jež jsou pod ochranou nejen vnitrostátních soudů, ale i soudu mezinárodního.²⁴

28. Třebaže se soudy blíže nezabývaly aplikací zásady subsidiarity trestní represe na projednávaný skutek, je vhodné vyjádřit se alespoň stručně i k této problematice.

29. Především platí, že úvaha o tom, zda jde o čin, který není trestným činem pro nedostatek škodlivosti pro společnost, se zásadně uplatní v případech, ve kterých posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se

²² To, že žáci (či přinejmenším jejich většina) byli i s ohledem na svůj všeobecný přehled na rozdíl od obviněné dostatečně odolní vůči manipulacím a dezinformacím a její jednání v nich fakticky žádnou nenávist nevyvolalo, na trestní odpovědnosti obviněné nic změnit nemůže. Podstatné je, že takový potenciál nepochybně mělo.

²³ Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně, viz <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx>.

²⁴ Konkrétně ESLP.

vyskytujícími trestným činům dané skutkové podstaty.²⁵ Kritérium společenské škodlivosti je současně doplněno principem *ultima ratio*, ze kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jsou jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob vyčerpány, neúčinné nebo nevhodné.²⁶

30. V dané věci lze mít v rámci hodnocení jednání obviněné Martiny Bednářové za to, že okolnosti činu jeho společenskou škodlivost výrazně zvyšují. Podstatná je především skutečnost, že činu se dopustila v pozici učitelky základní školy, která u žáků požívá přirozenou autoritu a od níž její zaměstnavatel i celá společnost oprávněně očekávají, že bude vyučovat kvalitně a profesionálně a bude sdělovat seriózní a ověřená fakta, a nikoli žáky manipulovat a učit je bludy a nepravdy. Obecně platí, že válka představuje vůbec nejtěžší existenciální situaci jedince i celé společnosti vedoucí k nesmírným obětem na životech, nepředstavitelné míře lidského utrpení a nedozírným materiálními škodám. Z hlediska výkladů o současnosti a historii pak lze označit za klíčový pedagogický úkol povinnost sdělovat studentům pravdu o příčinách a průběhu války, o vinících a obětech, o dobru a zlu. Tyto hodnoty je přitom možno na příkladu probíhající války na Ukrajině zobrazit prakticky v čisté podobě, neboť role viníka a jeho oběti je všem kriticky smýšlejícím a alespoň základně informovaným jedincům ve společnosti naprosto jasná. Zde nejde o věc subjektivního názoru, ale o objektivní a ověřitelná fakta. Jednání obviněné Martiny Bednářové je o to závažnější, že jejími posluchači byli žáci osmé třídy, tedy lidé v ještě dětském věku okolo třinácti či nejvýše čtrnácti let, kteří jsou z podstaty věci relativně lehce manipulovatelní a nad nimiž má dospělý člověk přirozenou intelektuální a vzdělanostní převahu, nota bene je-li jejich učitelem. Lze pak jen ocenit, že řada žáků obviněné jako učitelce během hodiny názorově oponovala a jejím manipulacím nepodlehla.

31. Pro srovnání je možno konstatovat, že zcela jinou (a tedy významně nižší) míru společenské škodlivosti by měl hypoteticky vzato totožný čin obviněné, kterého by se dopustila kupříkladu v menší uzavřené společnosti dospělých v restauračním zařízení v pozdní noční hodině. Pak by skutečně bylo namístě zvažovat, zda takové jednání vůbec dosáhlo dostatečné míry závažnosti pro to, aby přicházelo v úvahu uplatnění trestní odpovědnosti za ně. V posuzované trestní věci však tím, že obviněná čin spáchala jako učitelka požívající oficiální autority před dětmi, které se navíc v daný čas účastnily povinného základního školního vzdělávání bez možnosti se z hodiny svévolně vzdát, škodlivost činu výrazně stoupá. Zcela jistě je tak vyloučena i aplikace zásady subsidiarity trestní represe, neboť čin obviněné evidentně vybočil z rámce běžných projevů, které by vedla například před svými vrstevníky. Jinak řečeno, s ohledem na shora popsané okolnosti se její čin dostal, i přes jinak platné pojetí trestní represe jako *ultima ratio*, respektive subsidiaritu trestní represe, do oblasti trestního práva, protože obviněná jednala způsobem a za podmínek stanovených trestním zákoníkem tak, že jí spáchaný skutek je třeba posoudit jako trestný čin.

32. V návaznosti na výše uvedená zjištění je tak možno uzavřít, že rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6, kterým byla obviněná Martina Bednářová obžaloby pro přečin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku zproštěna podle § 226 písm. b) trestního řádu, je zatížen

²⁵ K tomu v podrobnostech viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 301/2012, uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.

²⁶ K tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2003 sp. zn. I. ÚS 558/01, ze dne 8. 11. 2001 sp. zn. IV. ÚS 564/2000 aj.

vadou, která naplnila dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Navazujícím usnesením Městského soudu v Praze, kterým bylo přes uvedený nedostatek odvolání státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 podle § 256 trestního řádu zamítnuto jako nedůvodné, pak byl naplněn také dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu v jeho druhé alternativě.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhují,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu,

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil jak usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2024 sp. zn. 44 To 114/2024 a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 1. 2024 sp. zn. 58 T 33/2023, tak i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 6, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Dovolání je podáváno v zastoupení nejvyššího státního zástupce jeho náměstkem, neboť pro nepřítomnost nejvyššího státního zástupce by je nebylo možno podat ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu.

Brno 10. července 2024

nejvyšší státní zástupce
v zastoupení
JUDr. Přemysl Polák, Ph.D.
náměstek nejvyššího státního zástupce

JUDr.
Přemysl
Polák, Ph.D.

Digitálně podepsal
JUDr. Přemysl
Polák, Ph.D.
Datum: 2024.07.10
12:33:45 +02'00'